

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Catechismvs, Dat is, De Christelijcke leeringhe/ in
maniere van t'samen-sprekinghe tusschen den Meester
ende den Discipel**

Coster, Franciscus

T'Antvverpen, 1607

Aende Godtvrchtige Christenen In Hollandt Ende Zeelandt ende andere
af-ghevveken Prouincien des Nederlandts.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39385

A E N D E
G O D T V R V C H T I G E
C H R I S T E N E N

I N H O L L A N D T E N D E Z E E L A N D T
ende andere af-ghevveken Prouin-
cien des Nederlandts.

Ick hebbe onlanghs,
beminde broeders,
deur beuel mijner
Ouersten, Sermoo-
nen gheschreuen op
de Son-daghen des
gantschen iaers; tot hulpe, troost,
ende onder-wijs van alle goede Chri-
stene[n], die onder de kettersche tyran-
nije met benauder herten Gods woord
moeten deruen; daer sy, als honghe-
righe menschen nae haecken, begee-
rende van de brockskens hen te ver-
saden der geestelijcker spijsen, die in de-

4
se Catholijcke Prouinciē seer ouervloedijck gherecht worden. Want der ketterische Ministers sermoonen, en zijn geens-sins veur Gods woord te houdē; maer veur droomen des Godloosen Caluini, ende helsche ghedichten des duyuels: daer de Prophete Ezechiël afschrijft: *VVe den onvvijssen Propheten, die hunnen gheest volgen, ende en sien niet. Sy sien ijdelheydt, ende veur-sien leugenen, segghende, Godt heeft dit gheseght (dat is, wat wy v leeren, is Gods woordt) daer hen Godt nochtans niet ghesonden, oft ghesprooken en heeft.* Ick verhope, dat de veur-seyde mijne Sermoonen, met de selue affectie, van alle Christenen diese hebben, ontfanghen zijn, daer sy mede ghescreuen zijn, ende uyt-gegeuen.

Nu is my voorts beuolen, veur de selue Christenen eenen *Catechismus*, dat is, de Christelijcke leeringhe te doen drücken; ende hen te presenteren; die op desen tijdt hen soude mogen bequaem wesen. Het welcke ick, ouer veel iacren

ren

ren in corte hier te Brussel veur de
iongheydt ende veur slechte menschen
ghedaen hadde. Maer wefende t'Ant-
werpen van eenen Priester onser Socie-
teyt, nu salighlijck ouer-leden, by name
Guilielmus Bouwens, eenen Catechif-
mus wat breeder uyt-geleghet, hebben
mijn ouersten goedt gevonden dat ick
den mijnen met dien soude vermeerde-
ren, ende van twee eenen maecken. Dit
hebbe ick met Gods hulpe vol-braght,
ende sende u-lieden dien, inhoudende
d'oprechte leeringhe der Catholijcke
Kercke: niet uyt ons hoofdt gedicht oft
ghevonden, maer ons van de H. Apo-
stelen, deur den H. Gheest geleert, en al-
soo van handt te handt tot ons ouer-ge-
sonde. Wy weten, hoe neerstigh altijd
de Christene leeraers gheweest zijn,
int onder-wijfen der Christen-geloo-
uighen, naer t vermaen des H. Apostels
Pauli, die begeert, datse al vervult wor-
den met wijsheydt, ende kennisse des
wille Gods; en by-sonder in tijden der

vervolginghe, t'zij van Heydenen, Ioden, oft ongheloouighe kettters.

Al-foo hebben t'Alexandrië in Ægypten, onder de heydensche vervolginge, ghecatechizeert, dat is, de Christelijcke leeringhe uyt-gheleght, Pantenus, Clemēs, Origenes, Heraclas, Dionysius, &c. In Afriken onder de Donatisten, Arianen, Pelagianen, ende andere kettters, S. Augustijn: In Syrien, Cyrillus Patriarch van Ierusalem: In Grieckelandt, Gregorius Nyssenus: In Italien, S. Ambrosius: ende meer andere, soo wel daer, als elders. Ghemerckt dan, dat nu de Catholijcken van de ongheloouighe kettters niet min vervolght en worden, dan veur-tijds van de Ioden, Heydenē, Arianen, Donatisten, Beldt-stormers, ende dier-gelijcke, ende datter in Hollandt vele secten op-staē ende verdragē worden, die elck hunne nieuwe leeringhe veur d'op-rechte leeringhe Christi uyt-geuen, ende *Catechismen* maecken: Soo duncket my oock, niet onprofijtelijck

7
lijck te wesen, maer seer nut, in't corte te
begrijpen de principaelste puncten die
tot het op-recht gelooue, ende het Chri-
stelijck leuen dienen. Waer in wy vele
gheluckigher zijn, dan alle sectarisen.
Want dese onse leeringhe, die wy v
veur-houden, en is niet alleen Aposte-
lijck, ende conform met de H. Schrif-
tuere (ghelijck de ketters valschelijck
van hun Godloose dwalingen liegen:)
maer sy is oock alsoo gemeyn, aen-sien-
de den tijdt ende plaetse, datmense op-
climmende in allen tijden vindt, ende
brenghet tot de H. Apostelen, diese van
Christo gheleert hebben; ende deur-
gaende de wereldt, in alle landen, daer
eenige kennisse Gods is, siet. Het welck
geen ketters en connē van hunne nieu-
we raserijen eenighs-sins bewijfen.
Want veur Luther, en wasser inde gan-
sche wereldt, van t'beginfel der werelt,
noyt stadt, dorp, oft ghemeynte, daer-
men Luthers leeringe in't openbaer ge-
bruyckte: noch veur Caluinus, daer-

men de Caluinisterije gencerde; ende
soo voorts van alle secten. Ende hoe
wel de wereldt deur, vele secten zijn;
soo en isser nochtans gheene, die al-om-
me haer in alle lande verbreydt. In vele
landen zijnder, daer t'Christendō puer
ende suyuer is, sonder eenige ketterijen:
als Indien, Iapan, Cina, Peru, Mexico,
Brasil, &c. Daer de priesters van onse
Societeyt, ende andere Religieuse man-
nen, het ghelooue planten. Daer-om
beminde broeders, verlaet alle nieu-
wigheydt, ende eygentheydt: aenueert,
ende bewaert de oude ende al-gemey-
ne leeringhe, de welcke van heylighe
mannen, ouer 900. iaeren, in dese lan-
den ghefondeert is, met mirakelen be-
uestight, met geleertheydt welgeproeft
ende geexamineert, ende deur de salig-
heydt der ghene die daer in ghestoruen
zijn, ende met wondere teekenen heur
eeuwighe glorie verclaert hebben, son-
der eenigh twijfel verskert. Ketersche
leeraers en connen niemant bewijfen,
die,

9
die, in heur secte gestoruē zijnde, d'eeuwighe verdoemenisse ontgaen is: Dus wacht v van henne raserije: want buyten de H. Catholijcke Roomsche Kercke, ende sonder het eenigh oprecht gelooue, dat wy in dese Kercke belijden, ist onmoghelijck saligh te wesen; iae Godt te behaghen. Want soo wie dit gelooue niet en heeft, is (nae d'woordt Christi) ter eeuwigher doodt verweesen; ende sal seker verdoemt zijn, ende d'eeuwigh-duerende, grouwelijcke, onsprekelijcke pijnen met hun leeraers lijden; ende de oneyndelijcke helsche tormenten verdraghen. Dit gheloouen wy Catholijcken alsoo seker als eenigh artikel des Christen gheloofs: want t'is ghefondeert op t'selfde woordt Godts. Ende ick houdet alsoo vast dat ick selue begheere verdoemt te wortter eenighe Calvinist, oft ketter saligh. Ick bidde hy alle verdoolde menschen rechten wegh der salig

10
alle ketterijen uyt-roeye, alle twijfel-
achtighe verlichte, ende alle goede
Catholijcken int'ghelooue verstercke,
in goedt leuen ver vrome, in verdien-
sten vermeerdere, in getal vermenigh-
vuldighe, ende ten lesten inden hemel
croone. Te Brussel, den 5. Decemb. 1603.

V.L. Dienaer in Christo

FRANCISCVS COSTERVS.

COR-